

เรื่อง “ถอดบทเรียนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร”

วิทยากรโดย นายแพทย์กิตติ ลาภสมบัติศิริ
หัวหน้ากลุ่มอนามัยเด็กวัยเรียนและเยาวชน สำนักส่งเสริมสุขภาพ

นางบังอร กล้าสุวรรณ
ศูนย์อนามัยที่ ๗ ขอนแก่น

นางสุนันท์ สุวรรณบัณฑิต
ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา

นางสุวิมล พุทธรังษี
ศูนย์อนามัยที่ ๑๓ กรุงเทพฯ

ผู้ดำเนินการเสวนา นายแพทย์ชัยพร พรหมสิงห์
(รก.) นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ ด้านส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกิจกรรมการประเมินโรงเรียนเพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน มี ๔ ระดับคือ ระดับทองแดง ระดับเงิน ระดับทอง ระดับเพชร ภายใต้มีแนวคิด ให้โรงเรียนใช้ศักยภาพทั้งหมดที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนตลอดจนครอบครัว และชุมชน โดยการอำนวยความสะดวกให้การสนับสนุน ให้โรงเรียนและชุมชนร่วมกันศึกษาสถานการณ์ ทราบปัญหาและกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาให้โรงเรียน ชุมชน ผู้ดำเนินการหลัก คือโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้การสนับสนุนทางวิชาการให้ดำเนินงานได้อย่างราบรื่น การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้องอาศัยความร่วมมือจาก โรงเรียน ชุมชน นักเรียน ครอบครัว รวมถึงหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งยวดต้องอาศัย วิสัยทัศน์ผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูและนักเรียนมุ่งมั่นตั้งใจ ภาศิเครือข่ายที่เข้มแข็ง ได้แก่ คกก.สถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน อสม. ประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง การระดมทรัพยากร การค้นหาเครือข่าย/การขยายเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงาน

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ต้องอาศัยการ coaching ซึ่งมีทั้งระดับ จังหวัด โรงเรียน ทำอย่างไรให้ได้ใจเครือข่าย การสร้างสัมพันธภาพ ความคุ้นเคยในแบบพี่น้อง ทำงานเชิงรุก ผู้ที่ coaching ต้องมีความรู้สามารถตอบคำถามได้ ยินดีตอบคำถาม ชี้แจงให้ความช่วยเหลือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีทักษะการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการยอมรับ เทคนิคการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในระดับศูนย์อนามัย คือการชี้แจงในระดับจังหวัด โรงเรียน ภาศิเครือข่าย ในเรื่องของแนวทางการดำเนินงาน ในระดับจังหวัดศูนย์อนามัยจะต้องมีส่วนร่วม กับสสจ.หรือพื้นที่ที่มีส่วนสำคัญในการ coaching การเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาโรงเรียน การนิเทศงานหรือการประเมินก็เป็นส่วนหนึ่งในการ coaching คือการลงพื้นที่ร่วมกันกับพี่เลี้ยงระดับจังหวัด จัดการอบรมโดยจัดที่โรงเรียน ให้ศึกษานำงานจริงจากโรงเรียนที่โรงเรียนต้นแบบ ชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ ที่มาที่ไปเพื่อให้เข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น การสร้างให้เป็นทีมเดียวกัน ทุ่มเท ให้กำลังใจ ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนในพื้นที่ภาคใต้พื้นที่เสี่ยงก็สามารถทำได้ ยิ่งเด็กในพื้นที่เสี่ยงก็ควรได้รับอะไรดีๆเท่ากับพื้นที่อื่น ทีมต้องพร้อมที่จะกระตุ้นและให้ความช่วยเหลือในทุกเรื่อง และการจับมือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัด

การขยายเครือข่าย ใช้โรงเรียนที่ได้รับรางวัลเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ เป็นแรงบันดาลใจให้เห็นการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นพื้นที่เดียวกันโรงเรียนที่ได้รับรางวัลก็จะช่วยเป็นพี่เลี้ยงให้ โรงเรียนมีส่วนช่วยในการบอกต่อเป็นการขยายเครือข่ายทีมก็จะช่วยเสริมในส่วนที่โรงเรียนต้องการ การสร้างภาคีในการทำงาน ตัวชี้วัดระดับเพชรมีการครอบคลุมทั้งด้านส่งเสริมสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด บุหรี่ ถ้าโรงเรียนผ่าน

เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแล้วก็จะสามารถส่งโรงเรียนเข้าประเมินในรางวัลต่างๆได้งานขึ้น โรงเรียนสีขาว สถานที่ทำงานปลอดภัย โรงเรียนพระราชทาน หรือรางวัลอื่นๆ ต่อยอดการทำงาน นอกจากนี้ยังจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องของโภชนาการ การมีระเบียบวินัย มากขึ้นผู้ปกครองก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือให้การสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น การพัฒนาสู่ความยั่งยืนภาคีเครือข่ายมีส่วนสำคัญ เวลาที่ทีมลงประเมินโรงเรียน จะมีหน่วยงานอื่นๆมาทั้งนายอำเภอ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้นำท้องถิ่นจะมาร่วมก็จะใช้โอกาสนี้ชี้แจงความจำเป็นในการดูแลเด็ก สถานการณ์และผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้ท้องถิ่นช่วยดูแล จัดการพื้นที่นอกรั้วโรงเรียนเพราะนอกเหนือจากการควบคุมของโรงเรียน พยายามดึงภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วม ทีมก็จะเติมเต็มให้กับโรงเรียน โดยเฉพาะที่กำลังจะเริ่มต้น ความจริงใจ ความทุ่มเท ความผูกพัน จะสามารถดึงความร่วมมือจากภาคส่วนเครือข่าย ทีมต้องศึกษาเกณฑ์ต่างๆของภาคการศึกษาเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ให้ความรู้และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การบริหารเครือข่าย ทีมต้องบริหารเครือข่ายที่เป็นทีมประเมินต้องหาวิธีการที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านร่วมทีมประเมินเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ การสร้างความเข้มแข็งจะต้องหาโอกาสเติมเต็ม ต่อยอดให้เกิดความเข้มแข็ง เช่น สนับสนุนให้โรงเรียนร่วมประเมินในด้านอื่นๆ เช่น โรงเรียนส่วระดับประเทศ โรงเรียนแก้มใส ประกวดโครงงานสุขภาพ และส่งประกวด จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประกาศเกียรติคุณให้แก่โรงเรียนที่ได้รับรางวัล เสริมสร้างแรงจูงใจ พาไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พยายามสร้างความสัมพันธ์ ให้ได้ใจเครือข่ายทั้งโรงเรียน และภาคีที่มีส่วนร่วม

สรุปโดย นางสาวธัญภรณ์ พิบุลย์พล นักประชาสัมพันธ์

ที่มา : เวทีสัมมนาวิชาการกรมอนามัย ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๙

เรื่อง “ถอดบทเรียนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร”

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกำธร สุวรรณกิจ กรมอนามัย